

Oppilaanohjaus oppilaan tukena

Ylöjärven kaupungin Moision koulun oppilaanohjaussuunnitelma

Leila Riihikoski

Kehittämishankeraportti

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) RIIHIKOSKI, Leila	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 32	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Salainen _____ saakka	
Työn nimi Oppilaanohjaus oppilaan tukena Ylöjärven kaupungin Moision koulun oppilaanohjaussuunnitelma		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajankoulutus		
Työn ohjaaja(t) VIRTANEN, Riitta		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Ylöjärven kaupungin Moision koulun oppilaanohjaussuunnitelman tavoitteena on selkiyttää oppilaanohjauksen toteuttamista ja tehdä se oppilaitoksessa näkyväksi, tavoitteelliseksi toiminnaksi., jota arvioidaan säännöllisesti ja kehitetään moniammatillisessa yhteistyössä oppilaitoksen sisällä ja alueellisissa verkostoissa. Kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää mitä oppilaanohjauksella Moision koulussa tarkoitetaan, millaisia tehtäviä siihen sisältyy ja miten se on organisoitu. Tavoitteena oli myös ensimmäisen kerran dokumentoida oppilaitoksessa tehty oppilaanohjaus kirjalliseen muotoon.</p> <p>Oppilaanohjaussuunnitelmaan kirjattiin oppilaanohjauksen tarkoitus, määritelmä, keskeiset toimintatavat, toteutus sekä sisällöt ja organisointi jaksoittain. oppilaanohjauksen määrittelyssä huomioidaan oppilaanohjauksen tavoitealueiden mukaisesti henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen, oppimisen ja opiskelu sekä ammatillisen suuntautumisen ohjaus. Oppilaanohjaukseen kuuluva oppilashuoltotyö on esitelty toimijoittain.</p> <p>Jatkossa oppilaanohjaussuunnitelmaa tullaan arvioimaan säännöllisesti oppilashuoltoryhmässä ja alueellisessa oppilaanohjaus ryhmässä. Moision koulun oppilaanohjaussuunnitelman pohjalta laaditaan koko kaupungin yhteinen oppilaanohjaussuunnitelma. Oppilaanohjaussuunnitelma liitetään Moision koulun kotisivuille.</p>		
Avainsanat (asiasanat) oppilaanohjaus, oppilaanohjaussuunnitelma, oppilaan tukeminen		

Author(s) RIIHIKOSKI, Leila	Type of Publication Development project report	
	Pages 32	Language English
	Confidential ☐ Until _____	
Title Pupil counselling as a support for the pupil The counselling plan at Moisio School in the town of Ylöjärvi		
Degree Programme Vocational teacher education college, student counsellor education		
Tutor(s) VIRTANEN, Riitta		
Assigned by		
Abstract <p>The target of the Plan at Moisio School is to clarify the realization of counselling and to do it visible and functional activity that is regularly estimated and developed in multioccupational co-operation at school and regional network. The aim of developing plan was to find out what the pupil counselling means at Moisio school, what kind of tasks it includes and how it is organized. The target was also to document the counselling in written form at school for the first time. In the counselling plan was written the aim of the pupil counselling, the definition, the central ways of action, realization and the contents and organization term by term.</p> <p>In the definition of counselling plan is paid attention to personal growth and developing, learning and studying and vocational interests according to target ranges. The pupil welfare work in counselling is drawn out worker by worker.</p> <p>In the future the counselling plan will regularly be estimated at pupil welfare work and in regional counselling groups. On the basis of the counselling plan at Moisio school will be written down the common counselling plan in the whole town of Ylöjärvi.. The counselling plan is added to the home pages of Moisio school.</p>		
Keywords Pupil counselling, counselling plan, support of the pupil		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	5
2. YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN MOISION KOULUN TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	6
3. OPPILAANOHJAUS MOISION KOULUSSA	7
Oppilaanohjauksen käsitteen määrittelyä	8
Oppilaan-ohjauksen tavoitteet Moision koulussa	9
Ohjaustoiminta ja oppilaanohjaus Moision koulussa	11
Ryhmäohjaus, pienryhmäohjaus ja yksilöohjaus	12
Maahanmuuttajaoppilaiden ohjaus	12
4. ALUEELLINEN OPPILAANOHJAUKSEN KEHITTÄMINEN	14
5. OPPILAANOHJAUSTUNTIEN TUNTISUUNNITELMAT LUOKKA-ASTEITTAIN	15
5.1. Oppilaanohjaustuntien tavoitteet 7. luokalla	15
5.2. Oppilaanohjaustuntien tavoitteet 8. luokalla	16
5.3. Oppilaanohjaustuntien tavoitteet 9. luokalla	16
5.4. Tet –ohjaus	19
5.5. Ohjaus nivelvaiheissa	20
5.5.1. Ohjaus alakoulusta yläkouluun	20
5.5.2. Ohjaus yläkoulusta toiselle asteelle	21
6. OPPILAANOHJAUKSEN AJANKÄYTTÖSUUNNITELMA MOISION KOULUSSA	21
7. MOISION KOULUN OPPILASHUOLTOTYÖ	26
7.1. Koulukuraattorin palvelut oppilashuollon tukena	27
7.2. Koulupsykologin palvelut oppilashuollon tukena	27
7.3. Erityisopetus	27
7.4. Oppilashuoltoryhmän työnjako	28
8. POHDINTA	28
LÄHTEET	31
LIITTEET	32
Liite 1. Perusopetuksen oppilaanohjaukseen liittyvä lainsäädäntö	32

1. JOHDANTO

Opetushallitus on vuonna 2002 arvioinut opinto-ohjauksen tilaa perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Arvioinnin pääkohteet olivat ohjauksen saatavuus ja sen rooli koulutuksen siirtymävaiheissa eli siirryttäessä perusopetuksen kuudennelta vuosiluokalta seitsemännelle, perusopetuksesta lukioon ja ammatilliseen koulutukseen sekä toisen asteen koulutuksesta työhön tai jatko-opintoihin. Opinto-ohjauksen tila (Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, A., Nyholm, N., Siniharju, M. & Svedlin, R. 2002.) arvioinnissa opinto-ohjauksen saatavuudessa oli alueellisia eroja siten, että kaupunkien lukioissa ja maaseutulukioissa opinto-ohjausta sai opiskelijoiden mielestä paremmin kuin taajamien lukioissa. Moision koulussa oppilaita oppilaanohjaajaa kohti on noin 250, mikä on varsin kohtuullinen määrä valtakunnallisesti verrattuna. Kun oppilaanohjaajalla on yli 300 ohjattavaa eivät oppilaat voi saada riittävästi henkilökohtaista ohjausta.

Perusopetuksessa kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle siirtymiseen paneudutaan koulussa monipuolisesti. Oppilaita ja heidän vanhempiaan perehdytetään yläluokkien opiskeluun tutustumiskäynnein ja vanhempainilloin sekä kuudennella luokalla että seitsemännellä luokalla. Perusopetuksesta lukioon tai ammatilliseen koulutukseen siirtymistä valmistellaan opinto-ohjauksessa koko yläluokkien ajan. Pääsääntöisesti kaikki Moision koulun oppilaat hakevat 9. luokan keväällä yhteishaussa. Tästä huolimatta Moision koulussakin lukioihin siirtyy oppilaita selkeytymättömin suunnitelmin vain saadakseen lisää aikaa ammatin valintaan ja ammatilliseen koulutukseen oppilaita, jotka keskeyttävät opintonsa tai siirtyvät toiselle alalle väärän valinnan vuoksi (Numminen ym. 2002). Vuonna 2008 Moision koulustakin haettiin yhteishaussa ensimmäisen kerran enemmän ammatillisiin koulutuksiin kuin lukioihin eivätkä kaikki peruskoulunsa päättävät nuoret pääse toisen asteen koulutukseen.

Opinto-ohjaajakoulutuksen kehittämishankkeena laadin Moision koulun oppilaanohjaussuunnitelman. Koulussa on tapahtumassa henkilövaihdoksia ja nykyinen oppilaanohjauksen toimintatapa on kehittynyt kolmenkymmenen vuoden kuluessa tässä työssä kuvatun kaltaiseksi. Halusin tehdä oppilaanohjaajan työn Moision koulussa näkyväksi ja tallentaa nykyisen

käytännön uuden kehittämistyön pohjaksi. Oppilaanohjaajien määrä kasvaa tänä vuonna 2008 kolmella uudella viralla ja kaikkiaan kaupungissa syksyllä 2008 lukuvuoden alkaessa tulee olemaan yhdeksän oppilaanohjaajaa. Tavoitteena on tämän työn jälkeen saada yhdessä tehtyä koko kaupungin oppilaanohjaussuunnitelma ja lisäksi vielä oppilaanohjaussuunnitelmat joka koululle.

Moision koulun oman oppilaanohjaussuunnitelman tarve on jäsentynyt kahden vuoden aikana työskennellessäni koulussa. Perusopetuksen opetussuunnitelma sanelee paljolti sen, mitä oppilaanohjaustunneilla ehditään tehdä. Suomen lainsäädäntö, joka liittyy perusopetuksen oppilaanohjaukseen, on kerätty työn pohjaksi liitteeseen 1.

Oppilaanohjaajan työhön kuuluu kuitenkin paljon sellaista työtä, joka ei ole missään kirjattuna tai näkyvissä. Oppilaanohjaussuunnitelmassa se saadaan näkyväksi. Tämän hetkinen Moision koulun oppilaanohjaussuunnitelma on kirjattu kevään 2008 aikana. Työn tekemiseen on liittynyt työryhmätyöskentelyä oman koulun oppilashuoltoryhmässä, jossa ohjaussuunnitelma on tarkoitus sen valmistuttua vielä hyväksyttävä ennen sen laittamista koulun kotisivuille. Työryhmätyöskentelyn tavoitteena on ollut saada esille koulun tulevaisuuden kehittämiskohteita koskien erityisesti oppilaanohjausta. Nyt laadittua oppilaanohjaussuunnitelmaa on tarkoitus päivittää säännöllisesti vuosittain tekemällä siihen tarvittavat muutokset.

2. YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN MOISION KOULUN TOIMITAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Moision koulu on 30 vuotta vanha Ylöjärven kaupungin sivistystoimen koululaitokseen kuuluva 7- 9. luokka-asteet käsittävä perusopetuksen oppilaitos. Moision koulu toimii samassa kiinteistössä Ylöjärven lukion kanssa. Ylöjärven lukion opetustilat ovat rakennuksen toisessa päässä. Kouluilla on yksittäisiä aineenopettajia, jotka toimivat molemmissa kouluissa. Muuten toiminta on erillistä. Moision koulun oppilasmäärä on 564 oppilasta (20.8.2007). Päätoimisia opettajia lukuvuonna 2006 -2007 on yhteensä 50.

Lisäksi on kahdeksan sivutoimista tuntiopettajaa, joista useat ovat yhteisiä opettajia joko Ylöjärven lukion tai Soppeenharjun koulun kanssa. Näiden lisäksi neljä tuntiopettajaa antaa opetusta maahanmuuttajataustaisille oppilaille.

Moision koulussa toimii 7 -9. luokkien mukautettua erityisopetusta saava pienryhmä, jossa on kymmenen oppilasta (20.8.2007). Moision koulussa annetaan sekä erityisopetusta että suomi toisena kielenä opetusta maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joita lukuvuonna 2007 -2008 on 25. Maahanmuuttajaoppilaille annetaan myös heidän oman äidinkieltensä opetusta: darin, persian, pashtun, ja somalin kielessä. Moision koulussa on yksi erityisluokanopettaja, kolme laaja-alaista erityisopettajaa sekä yksi erityisopettaja, joka opettaa pelkästään maahanmuuttajaoppilaita. Opettajia avustaa yhteensä kuusi koulunkäyntiavustajaa ja heistä kaksi on keskittynyt maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen avustamiseen.

Moision koulussa on kaksi päätoimista oppilaanohjauksen lehtoria, jotka hoitavat 7 -9 –luokkien ohjauksen. Lisäksi on yksi sivutoiminen oppilaanohjauksen tuntiopettaja (lehtori), jolla on 7. luokkien oppilaanohjaustunteja.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran viikossa. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, koulukuraattori, terveydenhoitaja, erityisopettajat, ja oppilaanohjaajat. Koulupsykologi on mukana kerran kuukaudessa tai tarvittaessa. Luokanvalvojat ovat kuultavana tarvittaessa oppilashuoltoryhmän kokouksissa.

3. OPPILAANOHJAUS MOISION KOULUSSA

Moision koulun oppilaista sijoittuu vuosittain Ylöjärven lukioon noin 30 – 35 %, Tampereen lukioihin erityislinjoille 15 -20 %. Ammatillisista oppilaitoksista Tampereen ammattiopiston ja Pirkanmaan ammattiopiston eri yksiköihin, Ammatti - Instituutti lisakkiin, Ikaalisten kauppaoppilaitokseen, Tampereen kotitalousoppilaitokseen, Tampereen sosiaali- ja terveystieteiden opistoon, Karkun

kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitokseen ja lisäksi useisiin Pirkanmaalla sijaitseviin muihin oppilaitoksiin 1-3 oppilasta kutakin oppilaitosta kohti vuodessa. Joitakin oppilaita myös hakee ja sijoittuu muiden yhteishakualueiden oppilaitoksiin. Näiden lisäksi Ylöjärven kaupungin Soppeenharjun koulussa toimii lisäopetusluokka, jossa on 20 oppilaspaikkaa.

Oppilaanohjauksen käsitteen määrittelyä

Ohjauksen tavoitteet korostavat oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, oppilaskeskeisyyttä ja kehityksellistä näkökulmaa. Oppilaanohjauksessa ohjattavaa autetaan ymmärtämään ja selventämään omaa elämäntilannettaan ja tuetaan tulevaisuuden jäsentämisessä. Oppilaanohjaukseen liittyvät oppilaskeskeisyys, tuen, huolenpidon, lohdun ja toivon tarjoaminen. Ohjaajan tehtävä on luoda ohjattavalleen mahdollisuuksia. Oppilaanohjaussuhde on luonteeltaan virallinen ja luottamuksellinen. (Lerikkanen 2005).

Oppilaanohjauksen perusta on monitieteellinen, teoriaperustainen ja oppimista korostava vuorovaikutussuhde. Peruskoulussa oppilaanohjaukseen kuuluu myös opettaminen, mutta muuten ohjaus asettuu perinteisesti opettamisen ja terapian välimaastoon. Lerikkanen (2005) on kuvannut ohjaukseen liittyvää päätöksentekoa koulutus- ja uravalinnan mallilla, joka esitellään tässä työssä oppilaanohjauksen opetussuunnitelman yhteydessä. Tässä kohdin määrittelen ohjausta Jukka Vuorisen käyttämän DOTS –teorian kautta (Vuorinen 2006, 39-40), jota käytetään yleisesti Euroopassa erityisesti urasuunnittelun jäsentämisessä. DOTS -mallissa kuvataan, mitä ohjauksessa tapahtuu sekä niitä konteksteja ja sisältöjä, mitä ohjaukseen sisältyy.

Kirjainyhdistelmä DOTS muodostuu malliin sisältyvistä ohjauksessa edistettävistä englanninkielisistä ohjauksen osa-alueista. S (Self-awareness eli itsetuntemus). Ohjaajan tulisi tukea oppilaan tietoisuutta niistä henkilökohtaisista ominaisuuksista (kyvyistä, asenteista, persoonallisista ominaisuuksista, taidoista, kvalifikaatioista, arvoista ja mielenkiinnon kohteista), jotka jäsentävät omaa sen hetkistä sekä tulevaa, tavoiteltavaa persoonallisuutta. Kyse on myös oppilaan omien tarpeiden ja arvojen

selvittämisestä ohjauksessa. Itsetuntemuksen lisääntymisen kautta oppilas selvittää niitä tavoitteita, joita hän omalle elämälleen asettaa.

O (Opportunity awareness eli tietoisuus toimintaympäristön tarjoamista mahdollisuuksista). Ohjausprosessissa tarkastellaan oppilaan valintatilanteeseen liittyviä mahdollisuuksia ja niiden asettamia vaatimuksia. Eri vaihtoehtoisten ratkaisujen osalta jäsennetään ohjauksessa myös niiden toteutumisen merkityksiä oman elämänsuunnittelun kannalta. (Vuorinen 2006, 39-40.) Ylipäänsä oppilaanohjauksessa ohjauksen aikana pyritään rakentamaan useita mahdollisia vaihtoehtoja.

D (Decision learning eli päätöksenteon oppiminen). Tavoitteena on auttaa oppilaita ymmärtämään tietoiseen päätöksentekoprosessiin liittyviä paineita, odotuksia ja myös vihjeitä. Työskentelyyn kuuluu erilaisten vaihtoehtoisten päätöksentekotapojen ja päätösten tilannesidonnaisuuksien miettimistä sekä oman vastuullisen ja tietoisin päätöksentekotavan opettelua. Tehtävänä on myös omien päätösten arviointi. (Vuorinen 2006, 39-40.)

T (Transition learning eli elämän muutostilanteiden kohtaaminen). Kokoavana ohjauksen osa-alueena on elämän eri nivelvaiheisiin liittyvien muutostilanteiden miettiminen. Ohjauksessa pohditaan niitä ratkaisuja, jotka liittyvät uuteen elämäntilanteeseen siirtymiseen. Tavoitteena on oppilaan itsenäisen ja oman elämän vastuullisen suunnittelun vahvistaminen elinikäisen oppimisen näkökulmasta. (Vuorinen 2006, 39-40.)

Oppilaanohjauksen tavoitteet Moision koulussa

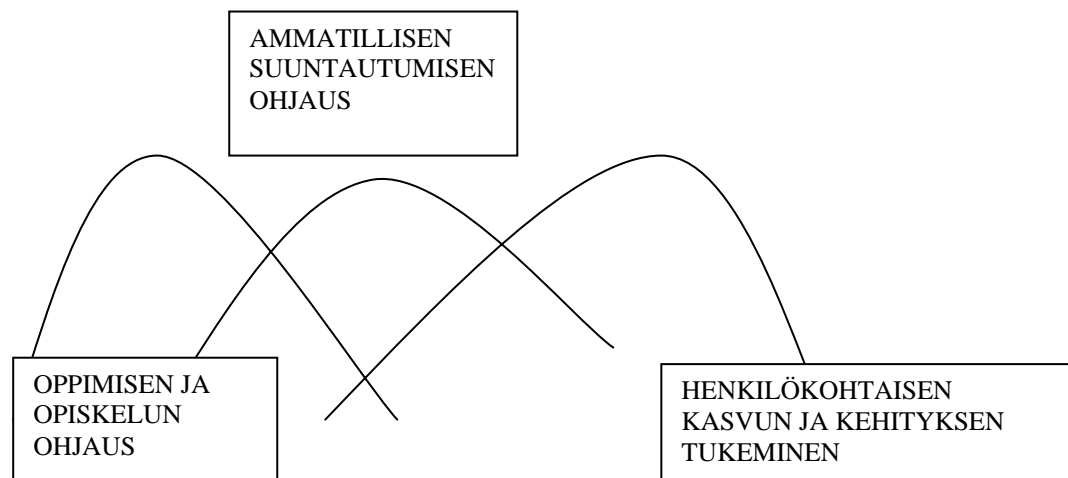
Edellä kuvattu Jukka Vuorisen esittelemä eurooppalainen DOTS –malli soveltuu hyvin uraohjaukseen ja opinto-ohjauksen yleiseksi määritelmäksi.

Moision koulussa käytetty malli on kuitenkin Jukka Lerkkasen sivulla 18 esiteltävä ohjaus -malli. Malli on käytössä Moision koulussa, koska se vastaa paremmin perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Mallin avulla voidaan esitellä myös oppilaille oppilaanohjauksen tavoitteita yläkoulussa.

Peruskouluaan päättävät oppilaat ovat nuorina tekemässä ensimmäistä ammatilliseen suuntautumiseen ja koulutukseen liittyvää valintaansa, jolloin

ohjauksessa on huomioitava lisäksi heidän kasvunsa ja kehityksensä tuleminen oppimisen ja opiskelun ohjauksen ohella.

Opinto-ohjaus jakaantuu Moision koulussa kolmeen tavoitealueeseen, jotka ovat: opiskelun ja oppimisen ohjaus, ammatillisen suuntautumisen ohjaus ja henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukeminen. Näiden tavoitealueiden suhteita Lerkkanen (2005) on kuvannut seuraavasti kuviossa 1.

KUVIO 1. Opinto-ohjauksen tavoitealueet. (Lerkkanen 2005)

Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksessa keskitytään oppilaan vahvistamaan oppilaan elämähallintataitoja, itsetuntemusta, ja itseluottamusta. Tämä osa-alue korostuu niiden oppilaiden kohdalla, joiden identiteetinkehitys ja itsenäistymine ovat ajoittumassa samaan aikaan. Yhä suurempi joukko nuoria tarvitsee myös tukea oman henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tulemiseen. Ammatillisen suuntautumisen ohjauksen tavoitteena on tukea yksilöllisiä koulutus- ja uravalintoja. Keskeistä on kehittää oppilaan omia päätöksenteko- ja vuorovaikutustaitoja koko elämänkaari huomioiden.

Ohjaustoiminta ja oppilaanohjaus Moision koulussa

Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki perusopetuksen opettajat. Moision koulun jokainen opettaja ohjaa oppiaineitten opiskelussa sekä auttaa oppilasta kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan.

Oppilaanohjaajat ovat koulutus- ammatinvalinta- ja työelämätiätoutteen erikoistuneita opettajia. Heidän antamansa ohjaus pyrkii erityisesti kehittämään oppilaiden opiskelu- ammatinvalinta ja työelämävalmiuksia. Keskeisenä tavoitteena on, että oppilas kypsyy itsenäisesti ja harkitusti päättämään jatko-opintoihin ja työelämään hakeutumisestaan. Oppilaat ohjataan hankkimaan ja käyttämään itsenäisesti koulutusta, yhteiskuntaa, työelämää ja ammatinvalintaa koskevia tietoja.

Oppilaanohjaus on kokonaisuus, joka muodostuu 7 – 9. luokilla oppilaanohjauksen luokkatunneista, henkilökohtaisesta ohjauksesta, pienryhmäohjauksesta sekä työelämään tutustumisista. Päättöluokkien oppilaat osallistuvat toisen asteen koulutuksen yhteishakuun. Ennen varsinaista yhteishakua oppilaat osallistuvat loppuvuodesta koehakuun, jonka avulla kartoitetaan oppilaiden pääsymahdollisuudet ja aikomiinsa jatko-opintoihin. Lukuvuoden päättyessä oppilaat saavat erillisen kesätiedotteen, jossa kerrataan toimintaohjeet oppilaspaiikkojen vastaanottamisista ja oppilaanohjaajien yhteystiedot ja ajat kesän aikana.

Oppilaanohjaajat ovat oppilaiden ja heidän huoltajiensa tavattavissa henkilökohtaisia ja pienryhmäkeskusteluja varten koulupäivinä ja tarvittaessa myös iltaisin. Oppilaanohjaajat tiedottavat huoltajille koulun ulkopuolella tehtävistä opintokäynneistä erillisin oppilaanohjaustiedottein.

Ryhmäohjaus, pienryhmäohjaus ja yksilöohjaus

Kaikilla luokka-asteilla on oppilaanohjaustunteja. 7. ja 8. luokalla kahdessa jaksossa ja 9. luokalla kaikissa neljässä jaksossa. Opetussuunnitelmassa on paljolti määritelty, mitä näillä tunneilla käsitellään. Kaikilla oppilaanohjaustunneilla käsitellään myös koulutus- ura- ja ammatinvalintaan liittyviä asioita, käsitellään ajankohtaisia oppimisen kysymyksiä ja tuetaan oppilaita heidän kasvussaan ja kehityksessään.

Pienryhmäohjausta käytetään eri ammattialojen ja koulutusten esittelyyn. Ryhmän koko voi vaihdella kahdesta noin kymmeneen. Tilaisuuden aikana asiasta kiinnostuneet oppilaat kerätään kaikilta oppilaanohjaajilta samaan tilaisuuteen. Koulutus- ja ammattialavierailujen lisäksi pääsykokeisiin menijät yhdeksännellä luokalla ohjataan pienryhmissä.

Yksilöohjaus on luottamuksellista ja siinä voidaan käsitellä myös asioita, jotka oppilaat kokevat liian henkilökohtaisiksi luokkatilanteissa. Ensimmäiset yksilöohjaukset pidetään kun oppilaat tekevät valinnaisainevalintojaan seitsemännellä luokalla. Kahdeksannen luokan keväällä oppilaat ohjataan ensimmäisen tet -paikan haun yhteydessä perusteellisemmin. Tässä vaiheessa aletaan jo pohjustaa yksilöllistä koulutusratkaisun tekoa. Yhdeksännellä luokalla kaikki oppilaat yksilöohjataan syyslukukauden aikana. Yhdeksannen luokan ohjauksessa keskitytään yhteisvalinnan onnistumiseen. Yksilöohjaustarve yhdeksännellä luokalla on hyvin yksilöllinen. Oppilaat voivat käydä yksilöohjauksessa tarvittavan määrän. Osa oppilaista käy ohjauksessa myös vanhempiensa kanssa. Osa oppilaista kykenee tarkastelemaan ensimmäistä koulutusvalintaansa jo laaja-alaisena elämänkulun suunnitteluna, jossa ei ammatinvalinnan ohjaus eroa oppilaan muusta elämänkulun suunnittelusta. (Kasurinen 2000, 208.)

Pääsääntöisesti kaikki Moision koulun oppilaat hakevat yhteishaussa. Lisäohjausaikaa annetaan erityisesti niille oppilaille, joiden jatko-opintomahdollisuudet ovat heikolla pohjalla. (Pirttiniemi 2004, 57.) Oppilaanohjaajat ovat tavattavissa vielä kesälläkin ja ohjaavat niiden oppilaiden jälki- tai lisäopetukseen haun, jotka eivät ole opiskelupaikkaa yhteishaussa saaneet.

Maahanmuuttajaoppilaiden ohjaus

Moision koulussa on monia oppilaita, jotka ovat asuneet Suomessa vain runsaan vuoden tai vähän kauemmin ja joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi. erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista johtuen maahanmuuttajataustaiset oppilaat tarvitsevat opiskelun alkuvaiheessa tavallista enemmän opetuksen erityisjärjestelyitä, koska he opiskelevat sekä suomen kieltä että suomen kielellä. He saavat tehostettua suomen kielen opetusta (S2) suomi toisena kielenä), oppimisen ohjausta useissa oppiaineissa sekä oman äidinkielenensä opetusta.

Oppilaat on sijoitettu yleisopetuksen luokkiin. Maahanmuuttajataustaiset hakevat yhteishaussa samoin kuin muutkin koulun oppilaat. Ohjauksessa otetaan huomioon, että myös vastaanottavassa koulussa on mahdollisuus opiskella suomea toisena kielenä (S2). Mikäli he eivät saa päättötodistustaan valmiiksi Moision koulussa on heidän mahdollista jatkaa perusopetuksen lisäopetuksessa kymppiluokalla Soppeenharjun koulussa tai Tampereen ammattiopiston maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistavassa koulutuksessa Tampereella.

Maahanmuuttajaperheiden nuoret ovat suuressa syrjäytymisvaarassa verrattuna valtakulttuurin nuoriin (Metsänen 2000, 181.) Monikulttuurisessa ohjauksessa on huomioitava kulttuurin vaikutus sekä ohjaajan että asiakkaan persoonallisuuteen ja käyttäytymiseen. Moision koulussa erityisesti vanhempien ja oppilaiden yhteisissä ohjauskeskusteluissa on mahdollista käyttää myös tulkkia apuna.

4. ALUEELLINEN OPPILAANOHIJAUKSEN KEHITTÄMINEN

Oppilaanohjauksen toteuttamisessa on tärkeää, että siihen osallistuu koko oppilaitoksen henkilökunta. Kuitenkin päävastuu opinto-ohjauksen suunnittelusta on oppilaanohjaajalla. Oppilaanohjauksessa on hyvä tehdä oppilaitoksen sisäistä asiantuntijatyötä, yhteistyötä oppilaiden ja heidän kotiensa kanssa, eri yläkoulujen välillä, eri oppilaitosten välillä ja muiden

asiantuntijoiden kanssa. Oppilaanohjaukseen liittyvällä yhteistyöllä voidaan edistää oppilaiden toisen asteen oppilaitoksiin pääsemistä ja ehkäistä ennalta koulutuksen keskeyttämistä ja sitä kautta nuorten syrjäytymistä. (Numminen, U. & Stenvall, K. 2005, 6).

Ylöjärvelle, joka on Tampereen seudun nopeimmin kasvavia alueita, ollaan suunnittelemassa lisää toisen asteen koulutuspaikkoja. Sekä lukio- että ammatillisen koulutuksen oppilaspaikkoja ollaan kaupungissa lisäämässä rakentamalla kokonaan uusi toisen asteen koulutuskampus. Lisäksi perusopetuksen koulut, joissa oppilaanohjausta annetaan lisääntyvät uusien yhtenäiskoulujen alkaessa toimintansa ja kuntaliitosten myötä.

Oppilaanohjauksella on selkeästi myös oma paikkansa kaupungin omien koulutuksen ja koulutusverkostojen kehittämisessä. On tärkeää aloittaa oppilaanohjaajien ja opinto-ohjaajien oma kaupungin sisäinen verkostotyö. Opinto-ohjaajia ja oppilaanohjaajia vuoden 2009 alussa on Ylöjärven kaupungin palveluksessa 10 eikä mitään säännöllisiä yhteisiä tapaamisia ole ollut.

Tampereen seutukuntien oppilaanohjaajien ja opinto-ohjaajien verkostoyhteistyölle on myös tarvetta. Tampereen kaupungin alueella toimii oma opinto-ohjaajien ja oppilaanohjaajien verkosto ja säännöllinen yhteinen kehittämistyö. Samoin toisen asteen opinto-ohjaajilla on yhteisiä kehittämispalavereita ja koulutuksia. Seudulliset osaamisverkostot ovat pystyneet yhdessä tuottamaan koulutus- ja kehittämisprojekteja, joihin yksittäisen oppilaitoksen voimavarat eivät olisi riittäneet (Numminen et al. 2004, 36). Toisaalta myös yhtenäisen peruskoulun tavoitteena on saada oppilaan koulutuspolusta jatkumo, jossa suunnittelu on helpompaa, ihmissuhteet pitkiä ja vakaita ja nivelkohtien ohittaminen turvallisempaa. (Lindroos 2004, 204.)

Liian moni toisen asteen oppilaspaikan saanut Ylöjärveläinenkin nuori keskeyttää opintonsa. Nuorten yhteiskuntatakuu on astunut voimaan vuoden 2005 alusta. Sen mukaan jokaiselle 17-25 –vuotiaalle pitäisi tarjota kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen joko uusi koulutus-, työharjoittelu-, tai työpaikka. Lisäksi työttömäksi ilmoittautuvalle nuorelle pitää tehdä

työnhakusuunnitelma viimeistään kuukauden kuluessa. Tällöin tarkennetaan mitä yhteiskuntatakuun palveluja nuorelle tarjotaan. Näiden nuorten löytämiseen alueella menee liian kauan aikaa, koska nivelvaiheiden yhteistyö ei toimi riittävän hyvin molempiin suuntiin. Toiselta asteelta ei tule kotikuntaan tietoa keskeyttäneistä. Ylöjärven kaupungin alueelle olisi hyvä saada keskitetty matalan kynnyksen paikka, esimerkiksi 10 –luokka, joka toimii iltaisin nuorisotilana, jonne nuorten on helppo hakeutua, ja josta nuoret ohjataan eteenpäin heille tarkoituksenmukaisiin palveluihin tai uuteen koulutukseen. Perusopetuksen oppilaanohjaajien ja toisen asteen opinto-ohjaajien seudullisella yhteistyöllä voitaisiin luoda yhteistyöverkostoja ja rakenteita tämän ongelman ratkaisemiseksi.

5. OPPILAANOHJAUSTUNTIEN TUNTISUUNNITELMAT LUOKKA-ASTEITTAIN

5.1. Oppilaanohjaustuntien tavoitteet 7. luokalla

7. luokalla oppilaanohjaustunteja on käytössä 0,5 vuosiviikkotuntia.

Oppilaanohjaustunnit pidetään ensimmäisessä ja kolmannessa jaksossa. 7. luokan oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää koulutyön tuloksellisuutta ja lisätä oppilaiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 256).

Opiskelutaidot

- koulu yhteisössä toimiminen ja opiskelu vuosiluokilla 7-9
- opiskelun taidot ja yhteisöllisyys: ryhmäytyminen omaan luokkaan, luokkahengen luominen ja arkielämän kysymykset

Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet

- koulun oppiaineiden valinnaisuus
- perusopetuksen rakenne
- eri koulutusväylät
- oppilaan arviointi ja sen merkitys jatko-opintoihin pyrittäessä

Ammatteihin ja työelämään tutustuminen

5.2. Oppilaanohjaustuntien tavoitteet 8. luokalla

8. luokalla oppilaanohjaustunteja on käytössä 0,5 vuosiviikkotuntia. Kahdeksannen luokan oppilaanohjaustunnit pidetään toisessa ja neljännessä jaksossa. 8. luokan oppilaanohjauksen tavoitteena on saada tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä yrittäjyydestä. Tavoitteena on saada omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 257). Tavoitteena on myös tutustuttaa oppilaat Suomen koulutusjärjestelmään ja oman maakunnan eri koulutusasteiden oppilaitosten koulutustarjontaan.

Itsetuntemus

- tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksentekotaidot
- arvot ja ammatillinen suuntautuminen

Suomen koulutusjärjestelmä

Ammatteihin ja työelämään tutustuminen

- elinkeinorakenne
- ammattialat
- työelämätietous
- työelämään tutustumisjakso (ensimmäinen tet -jakso)

5.3. Oppilaanohjaustuntien tavoitteet 9. luokalla

9. luokalla oppilaanohjaustunteja on käytössä 1,0 vuosiviikkotunti ja oppilaanohjausta on kaikissa neljässä jaksossa. Perusopetuksen päättövaiheessa tavoitteena on ohjata ja tukea oppilasta hänen jatko-opintovalinnoissa sekä ohjata oppilasta käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta-, ja tietopalveluita.

Tavoitteena 9.luokalla on lisäksi tutustuttaa oppilaat maakunnan toisen asteen oppilaitoksiin. 9-luokan oppilaanohjauksen tavoitteena on myös edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä auttaa kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 258).

Itsetuntemus

- tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksentekotaidot

Ammatteihin ja työelämään tutustuminen

- ammattialoihin ja ammatteihin tutustuminen
- työelämään tutustumisjakso (2. tet -jakso)
- työnhaku
- työelämätietous
- yrittäjäyys
- tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä
- kansainvälistyminen työelämässä

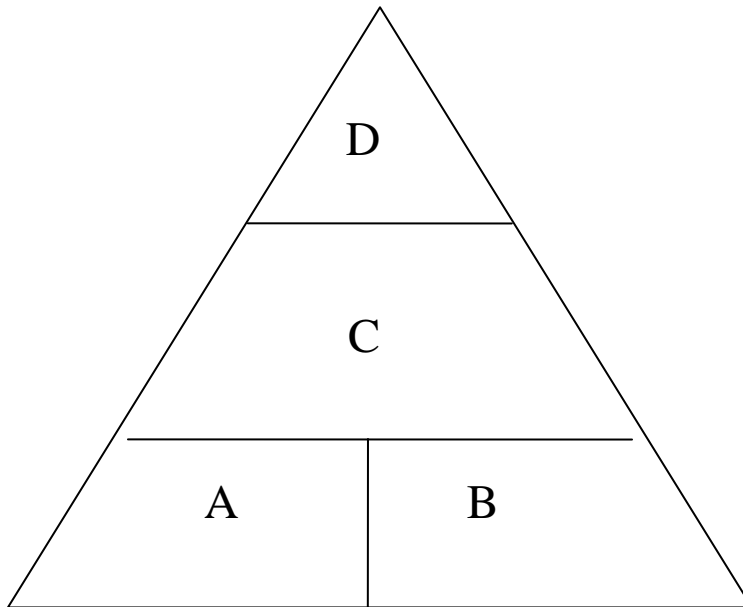
Jatko-opintoihin ohjaaminen, yhteisvalinta.

- urasuunnittelua koskevien tiedonhankintataitojen kehittäminen
- koulutusalat ja jatko-opintoihin ohjaaminen
- lähiseudun toisen asteen koulutustarjonta
- toisen asteen yhteishaku
- kansainvälistyminen koulutuksessa

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välinen yhteistyö

Yhteiskunnan tarjoamat ohjaus-, neuvonta- ja tietopalvelut

Moisio koulun oppilaanohjauksen opetussuunnitelma toteuttaa hyvin Jukka Lerkkasen opinto-ohjauksen perusteiden ohjaus -mallia. Ohjaus- malliin sisältyvät myös Moisio koulun oppilaanohjauksen tavoitteet sivulta 9.

Kuva 1. Jukka Lerkkasen ohjaus -malli. (Lerkkanen 2005).

Kolmion alimman alueet jakavat tiedollisten sisältöjen alueena (A)

itsetuntemuksen osa-alue ja (B) koulutus- ja ammattitietämys.

Itsetuntemuksen perustana on omien arvojen tunnistaminen. Arvot motivoivat työskentelemään kulloisenkin tavoitteen saavuttamiseksi. Omat kiinnostukset ovat niitä toimintoja joista pidämme. Taidot puolestaan niitä toimintoja, joissa olemme hyviä. Näitä osa-alueita harjoitetaan seitsemänneltä luokalta lähtien keskustelujen, erilaisten testien, harjoitusten ja internetissä mm. AVO – ohjelman avulla. Koulutus- ja ammattitietämykseen liittyy tietämys omista mahdollisuuksista sekä tietämys koulutus- ja ammattirakenteista. Ohjaajalle olennaista on tiedon sopivan suuruiset kokonaisuudet ja ohjaustarpeen arviointi, johon kuuluu mm. sopivat tietovälineet (tutustuminen, keskustelu, internet/ kirjat). Ohjaustarpeen arvioinnin ohella on huolehdittava myös seurannasta. Keskellä on (C) päätöksentekotaitojen prosessoinnin alue. Ylimpänä on (D) toimeenpanoprosessien alue. Tämän mallin mukaisesti 9. luokkalaiset tekevät ensimmäisen itsenäisen ammatti- ja koulutusvalintansa yhdeksännen luokan keväällä yhteisvalinnassa.

5.4. Tet –ohjaus

Moision koulun opetussuunnitelman mukaisesti 8. luokkalaisilla ja 9.luokkalaisilla oppilailla on työelämään tutustumista viiden päivän ajan valitsemassaan työpaikassa. Oppilas voi tet –jakson aikana osallistua käytännön työntekoon ja tutustua vähintään yhden työntekijän toimintaan ammatissa. Oppilas on työpaikalla keskimäärin kuusi tuntia päivässä eli 30 tuntia viikon aikana. Työaikaan sisältyy päivittäin 30 minuutin ruokatauko, jonka lisäksi oppilaan tutustumisaikaan lasketaan kohtuullinen edestakainen matka-aika työpaikalta ruokailuun. Oppilas voi ruokailla maksutta Ylöjärven kouluissa tai päiväkodeissa. Muualla tapahtuva ruokailu on itse kustannettava. Työelämään tutustumispaikan ja kodin väliset yli viiden kilometrin pituiset linja-automatkat ovat oppilaalle Ylöjärven kaupungin alueella maksuttomia. Kaupunki on vakuuttanut oppilaat tapaturmien varalta ja vakuutus koskee myös kodin ja työpaikan välisiä matkoja.

Työelämään tutustumispaikat oppilas hankkii yleensä itse. Mikäli oppilaan on vaikeaa saada tet –paikkaa auttaa oppilaanohjaaja paikan hankkimisessa. Mikäli oppilas haluaa suorittaa tet –jaksonsa muualla kuin Ylöjärvellä tällöin on huoltajan kustannettava matkat, ruokailut ja mahdolliset muut jaksosta aiheutuvat kulut. Oppilaan tet -paikka on oltava koulun hyväksymä. Harjoittelupaikan tulee olla eri 8. ja 9.- luokalla.

Oppilaan sijoittamisessa työelämään tutustumisjakson työpaikkaan otetaan huomioon työnantajan vaatimukset ja toiveet, oppilaan uravalintatoiveet, hänen muut toiveensa sekä kyyditysmahdollisuudet. Oppilas on tet –paikassaan tutustujana ei siis työharjoittelijana eikä työntekijänä työsuhteessa. Työelämään tutustumisjaksolla noudatetaan perusopetusta koskevia säädöksiä ja nuorten työntekijöiden suojelua koskevia lakeja. Oppilaalle annetaan koulussa tet –paikoilla noudatettavat käyttäytymisohjeet ja jakson aikana suoritettavat opiskelutehtävät sekä selvitetään turvallisuus- ja vastuukysymyksiä. Työpaikalla työnantajan vastuuhenkilö opastaa ja kertoo työpaikan omat ohjeet ja määräykset. Oppilas laatii selostuksen tutustumisjaksostaan ja palauttaa saamansa tet -todistuksen opinto-

ohjaajalleen. Työelämään tutustumisjakson kokemuksia käsitellään jakson päätyttyä eri oppiaineiden opetuksessa.

Työelämäjakson tavoitteena on parantaa oppilaiden työelämän tuntemusta, antaa virikkeitä ammatinvalintaan ja jatko-opintoihin hakeutumiseen sekä kohottaa työn arvostusta. Tet –jaksojen yleisiä tavoitteita ovat myös mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin

ja heidän työhönsä, saada tietoa itsestä työntekijänä ja ottaa vastuuta omista asioista ja omasta toiminnasta. Moni oppilas, joille kouluopiskelu on tuottanut vaikeuksia, on saanut tet –jaksolla kannustavaa palautetta ja onnistumisen elämyksiä.

5.5. Ohjaus nivelvaiheissa

5.5.1. Ohjaus alakoulusta yläkouluun

Kevään aikana maaliskuu- ja huhtikuussa kaksi erityisopettajaa käy kaikilla niillä kouluilla, joista kunakin vuonna oppilaita Moisioon kouluun tulee. He saavat oppilaiden siirtymiseksi yläkouluun tarvittavat tiedot tulevista oppilaista heidän luokanvalvojiltaan. Tietoja käytetään luokkien muodostamisessa ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukipalveluiden järjestämisessä.

Kuudesluokkalaiset kutsutaan tutustumaan Moisioon kouluun toukokuun alussa erillisillä henkilökohtaisilla kutsuilla. Moisioon koululla he tapaavat ensin rehtorin, joka kertoo yleisesti koulusta ja sinne siirtymisestä. Rehtorin jälkeen oppilaat kiertävät pienissä ryhmissä tukioppilaiden ja aineenopettajien johdolla koulussa ja saavat tilaisuuden päätteeksi välipalan ruokalassa. Toukokuussa on vanhempainilta kouluun siirtyvien oppilaiden vanhemmille, jossa kaikki koulun opettajat ovat läsnä. Omat uudet luokkansa ja luokanvalvojansa uudet oppilaat saavat tietää ensimmäisenä koulupäivänä.

5.5.2. Ohjaus yläkoulusta toiselle asteelle

Moision koulu tekee kiinteätä yhteistyötä maakunnan eri toisen asteen oppilaitosten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on auttaa perusopetuksen oppilaita ammatinvalintaan liittyvissä asioissa ja niveltää heitä toiselle asteelle. Yhteistyötä tehdään tiedottamalla avoimista ovista, järjestämällä tutustumispäiviä toisen asteen oppilaitoksiin ja vanhempainiltoja oppilaiden vanhemmille. Yhdeksäsluokkalaiset käyvät joka toinen vuosi järjestettävillä AVO in future –messuilla. Joka toinen vuosi on järjestetty omat pienimuotoisemmat AVO-messut Yläjärvellä vuorovuosina eri yläkouluissa. Yläjärven AVO –messuihin on osallistunut myös Ylöjärven lukio. Oppilaanohjaajat osallistuvat eri oppilaitosten nivelpalaveriinkin sekä keväällä että syksyllä.

Yhteistyötä perusopetuksen opinto-ohjaajien ja toisen asteen opinto-ohjaajien välillä tiivistetään, jotta oppilaiden opiskelu toisella asteella ja erityistukea tarvitsevien opiskelijoiden tarpeet voidaan ottaa huomioon jo heti opintojen alkuvaiheessa. Hyvä nivelvaiheysteistyö ehkäisee oppilaiden koulutuksen keskeyttämistä toisella asteella.

6. OPPILAANOHJAUKSEN AJANKÄYTTÖSUUNNITELMA MOISION KOULUSSA

Lukuvuosi on jaettu neljään jaksoon. kullakin jaksolla on oma lukujärjestyksensä. oppilaanohjaukseen liittyvät tehtävät on jaettu jaksoittain ja kuukausittain liittyviin tehtäviin.

I JAKSO

Elokuu

Moisio passi kuntoon ennen 7. luokkien uusien oppilaiden tuloa.

Koko koulun yhteinen suunnittelukokous kun koulu alkaa.

Tarkistettavat asiat:

Työtilat ja välineet. Opettajankokousten ja koulun erityistapahtumien aikataulut ja niiden yhteensovittaminen.

Lukuvuoden tärkeimpien ohjaustapahtumien aikataulu: Tet -järjestelyt sovitaan ja jaetaan yhdessä Soppeenharjun ja Yhtenäiskoulun oppilaanohjaajien kanssa. Huomioidaan aikatauluissa 9.luokkien yhteishaku, väliarvostelut, vanhempainillat, tiedotustoiminta ja 7. luokkien valinnaisainevalinnat.

Oppilastietojen tarkistaminen: oppilasluettelot, valinnaisainevalinnat, lukujärjestykset.

Oppilaanohjauskortit ja –lomakkeet ajan tasalle.

Tuhottavan asiakirja-aineiston hävittäminen.

Opiskeluaineiston järjestäminen ja tarkastaminen: ammatinvalinnan ohjausmateriaali, oppikirjat, ammattikirjallisuus, verkkosivut, atk-ohjelmat, videofilmit, muu audiovisuaalinen aineisto.

Oppilaanohjausta 7. ja 9. luokilla.

Yhteydenpitoa Tet -paikkojen kanssa ja uusien yhteistyöyritysten hankintaa.

Tet -toiveiden alustava tiedustelu 9. luokilla.

Oppilashuoltotyön aloittamien ja oppilashuoltotarpeen kartoittaminen.

Lukuvuositedotteiden toimittamiseen osallistuminen.

8. ja 9. luokkien oppilaiden koulumenestyksen seuranta tarkistaen erityisopetus- ohjaus- ja tukiopetustarve.

Edellisenä keväänä koulunsa päättäneiden sijoittumisseurannan yhteenveto ja tilastointi.

9. luokkalaisten jatko-opintotoiveiden kysely.

Syyskuu

9. luokkien työelämään tutustumisjaksot:

Tet -paikkojen hankinnan ohjaus.

Tet -tiedotteet työnantajille.

Saatekirjelmät oppilaille ja heidän vanhemmilleen

Henkilökohtaiset tet -ohjeet oppilaille.

Oppilaiden ruokailu- ja kyyditysjärjestelyt tet –paikoille.

Yhteenveto edellisenä keväänä peruskoulunsa päättäneiden sijoittumisesta.

Jälkiohjaustyötä 10 –luokan ja toisen asteen oppilaitosten kanssa sekä seuraavan kevään yhteisvalinnan yhteistyön alustava aikatauluttaminen.

7. luokkien vanhempainilta.

Selvitys terveydenhoitajan kanssa 9. luokan oppilaiden uravalinnan terveydellisistä rajoitteista.

8. ja 9. -luokkien valinnaisainemuutokset ja muut opetussuunnitelmamuutokset vireille.

9. luokkien yksilöohjauksen aloittaminen liittyen kevään yhteisvalintaan.

II JAKSO

Lokakuu

Oppilaanohjausta 8. ja 9.luokilla.

Tet –jaksot 9. luokille kahdessa ryhmässä.

7. ja 8. luokan oppilaiden ohjauksen aloittaminen.

Oppilaiden koulumenestyksen seuranta.

8. ja 9. luokkien vanhempainillat koulunkäynnistä.

7. luokkien valinnaisainevalintaopas valmiiksi.

Marraskuu

Tet –palaute 9 luokilta ja tutustumispaikkojen työnantajilta.

Oppilaanohjaajille tarkoitettuun yhteishakukoulutukseen osallistuminen.

Yhteydenpitoa 2. asteen oppilaitoksiin.

Ylöjärven peruskoulujen yhteiset AVO –messut.

Yhteisvalinta I -hakuopas kouluihin 9. luokille jaettavaksi.

7. luokkien valinnaisainevanhempainilta ja valintojen ohjaus.

9. luokkien yhteisvalinnan koehaku.

9. luokan vanhempainilta jatko-opinnoista.

Joulukuu

Koulumenestyksen seuranta.

Lukiovierailujen aloittaminen.

Toisen asteen opintokäyntien ja vierailujen suunnittelu.

Ammattioppilaitosvierailut

Yhteishakutiedotteen laatiminen ja lähettäminen koteihin.

III Jakso

Tammikuu

9. luokan tehostettu ohjaus.

Lukiovierailujen ja ammattioppilaitoskäyntien sopiminen oppilaille.

Joustavaan valintaan liittyvien koulutuskokeilujen sopiminen.

Toisen asteen oppilaitosten avointen ovien päivien tiedottaminen 9. luokille.

Opojen koulutustilaisuuksia.

Tet –paikkojen haun tiedottaminen 8. luokille.

7. luokkien oppilaiden valinnaisainevalinnat valmiiksi.

Helmikuu

Lukioon aikovien ainevalintojen ohjaus.

8. luokkien tet –jaksojen ohjaus toukokuuta varten.

Koulutarvike ja oppikirjatilaukset seuraavaa lukuvuotta varten.

Talousarvio ja välinehankintaehdotukset seuraavaa lukuvuotta varten.

9. luokkien tehostettua yksilö- ja ryhmäohjausta. Yhteydenpitoa 9. luokkien oppilaiden vanhempiin.

9. luokkien yhteisvalinnan vanhempien kuuleminen.

Maaliskuu

Yhteishaku alkaa.

IV jakso alkaa oppilaanohjausta 8. ja 9. luokilla.

Painopisteenä yhteishaku:

Yhteisvalintakortin ja lukioiden ainevalintakortin täyttämisen ohjaus.

Joustavaan valintaan osallistuvien oppilaiden ohjausta ja hakemusten lähettäminen.

Budjettitoiveet rehtorille mm. opintokäyntien kuljetuksiin.

AVO –messujen järjestäjän ja ajankohdan sopiminen muiden koulujen kanssa.

AVO –messujen ajankohdan tiedottaminen yhteistyötahoille.

Huhtikuu

Yksilö- ja ryhmäohjauksia opintolinja-, ainevalinta-, ja pääsykokeista.

Koulumenestyksen seuranta ja tarvittavien tukitoimien järjestäminen.

Tet -jaksojen valmistelun viimeistely 8. luokilla: saatekirjelmät oppilaiden huoltajille tet -jaksosta, oppilaiden kyyditys ja ruokailujärjestelyt, tarvittavat henkilökohtaiset ohjeet oppilaille.

Toiveet oppilaanohjauksen jaksojärjestelyistä rehtorille ensi lukuvuotta varten.

Tiedottamisen valmistelu uusia 7. luokan oppilaita varten.

8. luokkien yksilöohjauksia.

Toukokuu

8. luokkien työelämään tutustumisjaksot.

6. luokkien oppilaiden tutustuttaminen ja vierailu Moision koulussa.

Seuraavan lukuvuoden tet -suunnittelu ja ajankohdista sopiminen.

9. luokkien koulumenestyksen seuranta; jälkiohjaustarpeen selvittäminen.

10 -luokalle aikovien ohjaamista.

8. luokkien yksilöohjauksia.

9. luokille jaettavan kesämuistion laadinta.

Kesäkuun ohjaustarpeen kartoitus.

Vanhentuneen ohjausaineiston hävittäminen.

Lukuvuoden arviointi.

Kesäkuu

Lukuvuosi päättyy.

Ohjausvastaanotot yhteishaun tulosten julkistamisen aikaan.

Yhteishakutoimiston laatimaan oppilasvalintalistaan perehtyminen.

Lukion oppilasvalinnan tuloksiin perehtyminen.

Yhteydenpitoa toisen asteen oppilaitoksiin oppilasvalinnoista.

Oppilaitoksiin sijoittumattomien ohjaus.

Alustava kartoitus päättöluokkien oppilaiden sijoittumisesta oppilaitoksiin.

Ylöjärven yläkoulujen yhteisen tilaston laatiminen.

Ehtoja suorittavien ja arvosanojen korotuksia yrittävien ohjaus.

Oppilashuoltoryhmä jokaisena perjantaina lukuvuoden aikana.

7. MOISION KOULUN OPPILASHUOLTOTYÖ

Peruskoulun oppilashuoltotyö muodostuu koulunkäynnin fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisia edellytyksiä tukevista toiminnoista, jotka osittain eroavat varsinaisesta opetustyöstä. Oppilashuoltotyön tehtävänä on ottaa kantaa oppilaan psykososiaalisen hyvinvoinnin kannalta tärkeisiin asioihin ja tukea opettajien ja vanhempien kasvatustyötä. Oppilashuoltotyön tavoitteena on myös edistää koulu yhteisön yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Moision koulun oppilashuoltotyöryhmä toimii koulun sisäisenä tiiminä, joka on verkostoitunut kaupungissa toimivien muiden käytettävissä olevien viranomaisten kanssa. (Louhi-Jauhiainen M. 2005, 60.)

Moision koulun oppilashuoltoryhmä kokoontuu joka perjantai 8.15 alkaen noin tunnin ajan. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat puheenjohtajana toimivan rehtorin lisäksi kaikki oppilaanohjaustyötä tekevät (3), erityisopettajat (4), kuraattori ja terveydenhoitaja. Koulupsykologi on säännöllisesti mukana kerran kuukaudessa. Luokanvalvojat voivat itse halutessaan tulla ryhmään mukaan silloin kun siellä käsitellään heidän oppilaitaan. Oppilashuoltoryhmä käsittelee yksittäisen oppilaan asioita, tekee arvioita tuki- ja erityisopetuksen tarpeesta, järjestää vanhempainiltoja ja osallistuu koulun kehittämiseen (Louhi – Jauhiainen M. 2006, 60). Oppilashuollon työryhmän kokoonpano määritellään lukuvuosittain.

Ylöjärven kaupungilla on olemassa oppilashuollon suunnitelma. Moision koululla ei omaa suunnitelmaa ole. Oppilashuollollinen työ tarkoittaa kaikkien koulu yhteisön aikuisten tekemää hyvän oppimisen edellytyksiä lisäävää sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistävää ja ylläpitävää työtä. Jokainen koulun työntekijä tekee sitä osana omaa perustyötään. Oppilashuollon palveluihin kuuluvat kouluterveydenhuolto, sosiaalityö ja perheneuvolan (perhekeskuksen) palvelut. Oppilashuoltoryhmä arvioi kevään viimeisessä kokouksessa mennyttä kautta.

7.1. Koulukuraattoripalvelut oppilashuollon tukena

Koulukuraattorin on koulun sosiaalityöntekijä ja edustaa sosiaalityön asiantuntemusta oppilashuollossa, koulun opetus- ja kasvatustyön suunnittelussa ja kehittämisessä. Koulukuraattorin tavoitteena on tukea oppivelvollisuuden suorittamista, oppilaan sosiaalista hyvinvointia ja myönteistä kokonaiskehitystä sekä ehkäistä sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmatilanteita. Koulukuraattori tekee yksilö-ryhmä-, ja kouluyhteisötason työtä tukea antavien keskustelujen, neuvottelujen, ryhmä- ja verkostotyömenetelmin sekä konsultaation avulla. Koulukuraattori on tavattavissa kouluilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana kello 8 -16. Oppilaat voivat ottaa kuraattoriin yhteyttä suoraan tai opettajien kautta.

7.2. Koulupsykologi oppilashuollon tukena

Koulupsykologi on laillistettu kouluterveydenhuollon ammattihenkilö ja edustaa psykologista asiantuntemusta oppilashuollossa. Koulupsykologin työn tavoitteena on oppilaan terveen psyykkisen kehityksen tukeminen ja hänen koulunkäyntiinsä liittyvien psykososiaalisten toimintaedellytysten turvaaminen psykologisen tutkimuksen ja konsultaation tukea antavien keskustelujen ja neuvottelujen sekä terapia- ja kuntoutustyön avulla.

7.3. Erityisopetus

Erityisopetusta toteutetaan moision koulussa joko osa-aikaisena tai luokkamuotoisena erityisopetuksena. Opetusta järjestetään tuntikehyksen sallimissa resurssien puitteissa oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Erityisopetuksella autetaan ja tuetaan oppilaita, joilla on erilaisia oppimis- ja sopeutumisvaikeuksia. Oppimisvaikeuksia ovat esimerkiksi puheen, lukemisen, tai kirjoittamisen vaikeudet. Ne voivat ilmetä tarkkaavaisuuden, keskittymisen, tai sosiaalisen vuorovaikutuksen häiriöinä. Erityisopetusta annetaan joko oppituntien aikana yksilö- tai pienryhmäopetuksena erillisessä pienluokassa tai samanaikaisopetuksena yleisopetuksessa. Tavoitteena on

oppimisprosessin yksilöllistäminen. Opetusta annetaan mahdollisuuksien mukaan niin kauan kuin se on tarpeellista oppilaan kehityksen kannalta. Samoin kuin Turpeinen (2005, 82) määrittelee erityistä tukea tarvitsevan oppilaan niin myös Moision koulussa olevien erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kouluvuosien ja elämänkaaren aikana on useita vaiheita, jolloin heillä on ilman ulkopuolista tukea ja ohjausta muita suurempi riski pudota koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Nämä riskipaikat ovat yleensä siirtymävaiheita esimerkiksi siirtyminen koulusta toiseen tai koulutuksesta työelämään.

7.4. Oppilashuoltoryhmän työnjako

Oppilashuollon suunnitelmassa oppilashuollon työryhmän työnjako on kuvattu seuraavasti:

Oppilaanohjaaja	Koulukuraattori	Erityisopettaja	Terveystenhoitaja	Rehtori
<p>Opintojen sujuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - suoritustason lasku - tehtävien laiminlyönti - opiskelumotivaatio-ongelmat - vanhempien huoli opinnoista - jatko-opintoihin ohjaaminen <p>Opintosuoritusten koordinointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siirtyminen toiseen opetusryhmään - siirtyminen toiseen oppilaitokseen - opiskelu sairaana/sairaalakoulussa - opiskelu ulkomailla 	<p>Sosiaaliset ongelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ihmissuhdevaikeudet - koulukiusaaminen - koulupinnaaminen - päihdekokeilut - vapaa-ajan ongelmat - mielialaongelmat 	<p>Oppimisvaikeudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukemisen, kirjoittamisen tai puheen vaikeudet - ainekohtaiset vaikeudet <p>Erityisopetus-järjestelyt</p> <ul style="list-style-type: none"> - tarkkaavaisuus-ongelmat - käyttäytymis- ja sopeutumisongelmat - oppimissuunnitelman mukaiset opetusjärjestelyt 	<p>Muutokset fyysisessä tai henkisessä tilassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tapaturmat - sairausepäilyt - krooniset sairaudet - runsaat poissaolot 	<p>Opetus- ja kasvatustyön yleiset ongelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vapautukset opiskelusta - mukautukset - erottamiset - koulun järjestyssääntöjen törkeät rikkomukset - kurinpidolliset toimenpiteet - rikosepäilyt - henkilökunnan tukeminen - kriisitilanteet

KUVIO 3. Moision koulun oppilashuoltoryhmän työnjako (Oppilashuollon suunnitelma 2006, Ylöjärven kaupunki.)

8. POHDINTA

Kehittämishankkeen tekeminen oli lopulta hyvin tiivis ja mielenkiintoinen prosessi, jonka aikana opin paljon uusia asioita ja kävin mielenkiintoisia keskusteluita. Kehittämiskohteet ovat pääosin nousseet esiin tämän työn pohjalta näistä keskusteluista. Oppilaanohjauksen suunnitelmaa on tarkoitus päivittää ja tarkastaa vuosittain oppilashuoltoryhmässä. Koko kaupungin yhteinen oppilaanohjauksen suunnitelma on tarkoitus saada valmiiksi lukuvuoden 2008 - 2009 aikana. Koko kaupungin yhteisen oppilaanohjaussuunnitelman laativat oppilaanohjaajat yhdessä. Suunnitelma on sen hyväksymisen jälkeen tarkoitus laittaa kaupungin nettisivuille.

Yhdeksännellä luokalla on oppilaanohjausta kaikissa neljässä jaksossa yhden vuosiviikkotunnin verran. Ennen yhteishakua on enemmän tarvetta myös luokkamuotoiselle ohjaukselle. Neljännen jakson oppilaanohjaustunnit voisi siirtää toiseen jaksoon ennen vuodenvaihdetta. Tällöin oppilaille tulisi yksi tunti enemmän, mutta vastaavasti keväällä heillä olisi yhden vuosiviikkotunnin verran kevyempi lukujärjestys. Keväällä yhdeksäsluokkalaisten olisi mahdollista saada yksilö- ja pienryhmäohjausta entiseen tapaan esimerkiksi pääsykoeohjauksessa. Tämä yhdenmukaistaisi myös käytäntöjä kaupungin eri kouluissa.

Ylöjärven kaupungin oppilashuollon tulevaisuuteen liittyy seuraava kehittämistehtävä. Ylöjärven kaupungilla on kuntakohtainen sivistysosaston nimeämä oppilashuollon ryhmä, jossa ei ole yhtään oppilaanohjaaja. Tavoitteena on, että oppilaanohjaajista yksi liittyy mukaan kuntakohtaiseen ohjaus- ja kehittämistyöhön, kun kokoonpanoa seuraavan kerran tarkistetaan.

Moision koulussa siirtymisessä kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle yhteyshenkilöinä on koulun puolesta toiminut kaksi erityisopettajaa. Oppilaanohjaaja voisi siirtyä toisen erityisopettajan sijalle. Näin siirtyvillä kouluilla olisi työparina erityisopettaja ja oppilaanohjaaja. Käydessään kouluilla oppilaanohjaaja voisi käydä tervehtimässä siirtyviä oppilaita myös luokissa kertomassa opiskelusta ja siirtymiseen liittyvistä asioista.

Ylöjärven kaupungin oppilaanohjaus on murroksessa kaupungin kasvaessa ja entisten oppilaanohjaajien jäädessä eläkkeelle. Kaupunkiin on lisäksi suunnitteilla uusia ammatillisen koulutuksen linjoja ja lukio on kasvamassa. Lisäopetuksen eli kymppiluokan yhteydessä on alkamassa useita toisen asteen koulutukseen siirtymiseen ja nivelvaiheyhteistyöhön liittyviä projekteja. Erityisopetus on saanut oman koordinaattorinsa ja vastaava tehtävä olisi hyvä saada myös oppilaanohjaukseen. Koordinaattori voisi toimia aktiivisesti paitsi Ylöjärven kaupungin koulujen välisen yhteistyön niin myös seudullisen oppilaanohjauksen verkoston käynnistämässä.

LÄHTEET

Kasurinen, H. 2000. Nuorten tulevaisuusorientaatio teoksessa Onnismaa & Pasanen & Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 1. Ohjauksen lähestymistavat ja ohjaustutkimus. Juva: PS -kustannus.

Lerkkanen, J. 2005. Luento Jaokk 04.10.2005 Ohjauksen käsite.

Lindroos, Kirsi 2004. Koulu alueellisena toimintakeskuksena teoksessa Launonen & Pulkkinen (toim.) Koulu kasvuyhteisönä. Juva: PS -kustannus.

Louhi-Jauhiainen M. 2005. Koulun oppilashuoltotyö teoksessa Lerkkanen, Jukka (toim.) Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 51.

Metsänen, R. 2000. Monikulttuurinen ohjaus teoksessa Onnismaa & Pasanen & Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Juva: PS -kustannus.

Moision koulun opetussuunnitelma 2004. Ylöjärven kaupunki
www.Ylojarvi.fi/koulut/Moisio 24.4.2008.

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, A., Nyholm, N., Siniharju, M. & Svedlin, R.: Opinto-ohjauksen tila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheissa. Arviointi 8/2002. Helsinki: Opetushallitus. verkko-opo.tampere.fi/optilarvio.html 1.6.2008.

Numminen, U., Stenvall K. 2004. Seudulliseen yhteistyöhön! Opetustoimen seudullisia verkostoja. Helsinki: Opetushallitus.

Oppilashuollon suunnitelma 2006, Ylöjärven kaupunki.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Vammala: Opetushallitus.

Pirttiniemi, J. 2004. Ohjausta koulutukseen vai elämään teoksessa Onnismaa & Pasanen & Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Ohjaustyön välineet. Juva: PS -kustannus.

Turpeinen, V. 2005. Haasteellisen opiskelijan työssäoppimisen suunnittelu teoksessa Leena Kaikkonen (toim.) Jotain erityistä. Kokemuksia kuulluksi tulemisesta, yksilöllisestä oppimisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 53.

Vuorinen, R. 2006. Ohjaus internetissä vai internet ohjauksessa? Ohjaajien käsityksiä internetin merkityksestä työvälineenä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Perusopetuksen oppilaanohjaukseen liittyvä Suomen lainsäädäntö

Suomen perustuslaki 1999/731
Kuntalaki 1995/365
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621
Henkilötietolaki 1999/523

Perusopetuslaki 1998/628
Perusopetusasetus 1998/852
Lukiolaki 1998/629
Laki ammatillisesta koulutuksesta 1998/63
Valtioneuvoston asetus ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta 2008/30

Sosiaalihuoltolaki 1982/710
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812
Lastensuojelulaki 2007/417
Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikan hakijoiden vastaanotosta 1999/493

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1987/380
Laki kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 1991/1161
Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 1977/519

Kansanterveyslaki 1972/66
Työsopimuslaki 2001/55
Työturvallisuuslaki 2002/738
Terveysturvallisuuslaki 1994/763
Työterveyshuoltolaki 2001/1383